

Előfizetési díj.

Helyben:

Egy évre . . .	3 frt — kr.
Fél évre . . .	1 „ 50 „
Negyedévre . . .	80 „
Egyes szám ára . . .	10 „

Előfizetési díj.

Vidéken:

Egy évre . . .	3 frt 60 kr
Fél évre . . .	1 „ 80 „
Negyedévre . . .	1 „ — „
Egyes szám . . .	10 „

VÁCZ.

HELYI ÉS VIDÉKI ÉRDEKU HETIKÖZLÖNY.

Hirdetmények díj 3 hasábos petit sorotért 5 kr. — Többeszi vagy terjesztési díj 10 kr. — Nyilt térben való közlemények tíz három hasábos sorotért 15 krajczár delmes hirdetésekkel dírszegélyes adatik. számitatik.

Az előfizetési pénz és a lap személyi részét illető közlemények „Vác” szerkesztőséghez fő ut. 81. szám alá Vácra küldendők.

Hirdetők követhetnek a sáket. Ipariint. könyvnyomdájában, a művezető által.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Előfizetési felhívás
„VÁCZ”
Hetiközölynyre.

Lapunk ez év letelével harmadik évfolyamát nyitandja meg, hogy társadalmi kérdéseinkben mennyire igyekezett megfelelni rendeltetésének, azt olvasóink jól tudják, bizonny tekintünk a jövőbe, mert alaposan meggyőződöttünk arról, hogy t. közönségünk beláta, miszerint ily közölynyre Vác- és vidékek égető szüksége van, s nem vonandja meg a fenntarthatás költségeihez előfizetések útján járulni.

Előfizetési feltételek helyben és vidékre : Egy évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt.

Vác, decz. 28-án.

Ez évben kiejtendő utolsó számvonkat nem olvasó közönségünkhez, hanem az egy áldásosan működő, és minden keresztülvitt reformot első sorban felkaroló négyletünkhöz intézzük.

Mídon lelkes honleányaink jótékonyági nemes érzettől indítva megteremték a négyletet, és ezzel városunkat megajándékozá, és ezzel valószínű a kised-ápolás nemes érnényének gyakorlását tüzték legelső feladatukká.

E feladatnak a szó legnemesebb értelmében megfelelt, a mennyiben haladéktalanul egy kisedovodát állítottak fel, mely ovoda évek óta gyakorolja közvetlen jótékony hatását.

Azonban a nyolc és csaltalatlan számtanon alapuló természet és halad, javítja, tökélyesíti művét, miéred nem tennek mi emberek, kiknek minden legkisebb tényére alkalmazni le-

het a „homo proposit, deus disposit” közmondást, vagyis kiknek műveibe más hatalom is joggal beleszólvhatván ezen művek nem lehetnek oly tökélyesek.

Nem akarunk távolról sem a kisedovoda bszervezéséről bírálatot mondani, hanem igen feltűnőnek tartjuk, hogy éppen a szegény osztály gyermekeit nem látjuk az ovoda helyiségén.

Már ezen körülmény, hogy az ovoda látogatói csak is oly családok gyermekei, kikről a szülők hon is képesek gondoskodni és rájuk felügyelni elég gondolkodni valót hagynak nemes hölgyeinknek az igaz, — azonban a kezdet nehézségei lektudásán a „for ever” jelszót most már határozottan fel lehetne írni a jótékonyágért lobogtatott zászlóra.

Mi azon nézetben vagyunk, hogy a szegény osztály szegényes rongyokban jár, és a szülők mindennapi munkája miatt kellő felügyeletet nem élvező gyermekeikről gondoskodás születte az ovodák eszméjét, nem pedig oly, nem különben szerencsétlen gyermekek ápolása, kiket a szülők kénytelen keresés végett, bár felpiperézve küldenek nyakukról lerázandó, az ovodába.

Az okokat sem kutatjuk miért nem küldik, vagy küldhetik a szegény szülők gyermekeiket a gyermekmenhelyre, annyit azonban bátorodunk mondani, hogy ennek komolyan meg kell okait fontolni, addig is pedig tájékozásul következéské sorolunk fel: 1-szor. Nincsenek a szülők kellőleg felszólítva, annál kevésbé felkeresve és a jó cseleklő felvilágosítva. 2-szor. Díjazás nélkül be nem vettéknek. 3-szor. Nem elég demokratikus alapra van fektetve, a mennyiben a kis felpiperézett olygarchák szegényes bajtársukat lenézik. 4-szer. A mennyiben a kis aristokraták amúgy is coteriákat alkotnak maguk között, a szerént, a mily szép ruhája van egyiknek vagy másiknak, — el kellene őket különíteni, vagy mi szebb lenne, már otthon ola-

nevelni, hogy testvérkéjük tekintsen mindenkit az ovodában; így azután a kis misera plebs contributuek nem lennének elriasztva, mely eldigenedés később az iskolakerülést szüli.

Egy kis reform tehát az ovodába nem ártana, mindenek előtt pedig már kora tavasszal a F R 3 b 1-féle rendszert behozni.

Gondolják meg nemes hölgyeink hogy nemes cseleklő felállított ovodájuk csak akkor felel meg rendeltetésének, ha azt egy reformálják, miszerént ez intézetet kiválólag szegény családok gyermekei használndják.

A cosmopolitismus.

(Folytatás és vége.)

Mind ez változott Schwartz szerzetes találmánya folytán, a szikla fészkek és erődívenyek mesés bevehetlensége a löszér előtt megszűnt, egy vár a másik után romboltott le, a szarnok rabló lovagok eltűntek, a kereskedés, ipar virágzásnak indult, a tudományok és hasznos kutatások kezdete lehetségessé válván, a népek művelődése, a sötét ókori tudatlanságot mint a reggeli szellő a nehéz ártalmak előzet, és lón mint a világ teremtés napján világosság, mely északról dél, keletől nyugodt a láthatár áldásos fényvel borítá el, s az emberiségét a pandora a szelencze szülte vakág átkától megszabadítá.

De a mellözhetlen hadjáratoknál is a mérték nélküli öldöklések állati vadsgára bár ha nem egészen, de mégis korlátozva lón.

A lőpor a bekövetkezett béke napokban nélkülözhetlenül vált építésként, sziklák eltávolításánál stb. oly tényezővé vált, mely a hasznos találmányok sorozatában illő helyet foglal.

Tekintünk „Columbus Cristófora.” Nem kitartó vasakarát, szelárd tanulmány és egyéb feltűnő ritka szellemi tehetségeink köszönhetjük

Amerika feldevezését? hová mint a szabadság eldorádójába új és jobb hazát talándók, ezrenként évről-évre vándorolnak Európa mostoha sorsu gyermekei!

A burgonya mint a szegények tápláléka, s ezer még ezer más hasznos növények az oceanontól Amerikából hozzánk behozza, áldást, jólétet, s a társaság minden rétegeire nézve jóteknő befolyást árasztának szét, s így mindnyájan osztoznak a nagy, s így mindnyájan osztoznak a nagy férfú a világra kiterjelt hagyatékában.

Az ön elveit megtagadni kényszerült „Galilei” láb dobhatta a Jezsuiták titkos törvénytörési termében s e szavakra, fakadása:

„És mégis mozog!”
Áthattotta nagyszerű igazságával a világ összes bőséit, s a művelt körök, és az utókat, úgy nyitván a tudományok fokokint alig remélt magasságairak emelkedésére; bizonyára e férfiú rettentelen bátorsága, melylyel életét oltalmáza, kutatásai és tudományos buvárlatai nyújtottak az időknark világságosság, a midőn kétevely szőcses látá, melyek minél szűkebb korlátok közé szorították saját földgömbünk-ről ismeretünket.

Továbbá tekintünk egy Humbolt

Sándorra, ha műveit fogják tanulmányozni a föld magnetismusa felett, a remekmű áldásos voltát bár laicusok gyönyörük be, be kell ismerünk; és valóban elmondhatjuk, hogy azon 3000 mértföldnyit vól, melyen keresztül utazott, embertársai jólétéért járta be!

Nagy utasai munkájához (Voyage de Humbolt et de Bonpland) nincs semmi hasonló az irodalomban, s folledezői, kísérletei és szemléltetési, s tudás csakán minden rétegeibe szám nélkülök. Ő volt, kinek a földi magnetismus iránti legfontosabb nagy-gyárzatokat köszönhetjük, 3 test szoros vizsgálatokat a föld különböző pontjain a deújúl elhalásai iránt, 3 tanita meg minket, hogy a légkörnek légezés alkú összetétele az egész földeteken minden magasságban ugyanaz, 3 ábrázolá a hegyfajok fekvését, 3 tévé ama szép és éleselméjű kísérleteket az izom és idegrostok gálvánéró általi ingerlékenységéről valamint azok összehúzai képességéről a halál után.

Szóval, Humboltet cosmopolita volt a szó teljes értelmében, az összes emberiség felvilágosításán, tehát boldogításán működővén.

Nézünk a nagy költőket egy Ovi-

dus, Schiller, Göthe, Wieland, Tiedge Jean Paul, Dante, Cheatebrant, Vorstmann, Petőfi, sth. A taln zené-gyeg mindenfelé eprellt az érzelme szárnyain, hős tettekre indítván a bátrakat, enyhítve a szenvedők gyötrelmét, erősítve hitben a hívőkét, szóval a költők szerepe nem egyéb a cosmopolitismus büzgő terjesztésénél.

Caui, Montequieu, a bölcsészetet fejedelmékre neve tanították? mire oktatatták az emberiségét? nem másra, mint a cosmopolitismusra!

Nem egy közös hagyomány-e, a e hirdet festők mint Rafael, Corregio, Titian, Rembrandt, Van Dyck s mások hallhatatlanként művei? ha egyes műkölvelők tehetségük teremtményeit dusan és gazdaság megfektet, hízarlóg nem az egyesé a mű, noha 3 a birtokosa, hanem az egész emberiség, mert a mű belterületi mesés pénzüreket képviselve, kézfől-kézre járva, mint ereklye öröztetik.

Tekintsünk végre még a nagy zenészek mint Haydn, Mozart, Paganini, Liszt és mások ismételt műveire, valóban percig sem tagadhatjuk, hogy ők valának a valódi cosmopoliták, mert a zenével a magasabb szellemi tehetség is ép úgy varázskörükbe vonták,

TÁRCSA.

Szárnys utonállók.)

Dr. G. László Könyvtárnok.

Már jó ideje feladatunk tüztem ki, minden alkalmat megragadni s ahol csak lehet megismertetni a hazai hasznos és káros állatokat, hogy mindenki tudja, melyik érdemes védelmére s melyeket kell elűzönnök.

Ílyformán a hazai állatok ismertetése gyakorlati hasznává válik a gazdára nézve, a ki nem fogja többé könyörtelenül pusztítani azon állatokat, a melyek legbűségesebb ingyen szolgá, minők példán az oly méltatlannal üldözött apróbb baglyok. Ezek hártározottan a leghasznosabb madarak közé számítottak s még is a babonás nép mindennél ellenségesen fogadja. Vannak viszont oly emlősök és madarak, melyeknek káros voltát könnyű bebizonyítani s dacára ennek, ezek közül több nem érdemelt védelmenben részesül. Végre teljesen olyanok, melyekről nincsen még teljes bebizonyítva, károsak vagy hasznosok-e? Egy ily madár családát fogok e cikkben elvaksómban bemutatni.

Ez ek a kán yk, melyek közül két faj honos hazánkban. Az ismertetés és egy szeresmet a család főképviseelője a kőzön s e g e k n y a (Milvus regalis. Königswey. Rothe Milva. Hühner und Gabelgeier. Schwalbenwenz etc.) Ez egyike azoknak orvadásaralának, melyek külsőjeiről is azonnal felismerhetünk kisedt fejé, hosszúd karsú teste és villás farkáról. Hossza két láb, röptéje 4½—5, farka 14 hüvelyki, lábai erősek, rövidek. A üstöny három hüvelykel hosszúba a himél. Feje és nyaka feléres, fekete tollszarvonakkal, testének többi része rozsdavörös, sötétbarna hósfoltokkal tarkítva; lebeli fekére; villás farku barnavörös csőrei félig tollazottak.

Hazája egész Európa, Ázsia, Afrika egy része. Nálunk különösen az alföldön gyakori, kiválóan térség kedvelő, hol fáták közén lelvén érik és magas fákkal bíró berkekben ül fel anyját, honnan

portyázni messze elv és naponként nagy területet kóborol be. Általában egyike a legkitartóbb és legszemb replőknék, annyira, hogy e tekintetben a sólyom kivételével kevés orvadásaral versenyezhet vele. Könnyedén lebegve át a légnek néha nagy körököt s szárnycapás nélkül emelkedik fel a magasa, mintha láthatlan kéz emel-nél. Ez egyike azon kevés tulajdonok, melyek által értékelésért bír meg a iránt kel-vény, a legtöbb más emelhető madar-götté áll a nemes orvadásaralnak, a lég eme bátor szárnyas-harcosainak, szók ellen-tétének nevezhető. Gyáva, e mellett arcátlan, de falánk, s így a helyett, hogy merész vadászás lenne, mind rókonal, gyáva uton-dítvá lesz. Csak is egy állatot támad meg, a melyek képtelenek magukat védeni ellen-ben, szók még ez is rösteli és ha dögre ta-lál, észbe nem jut más zsákmány keresésé-re fázrattani magát. Ha azonban az éhség kényszeríti, nyúltsák, foglyokat, kacsákat vadász vagy még erősebben hóká-gyíkok után né, mivel ezekhez könnyebben hozzá juthat. Ily szeltemen vadászat módját azon-ban öpen nem tulajdonítottam butaságunk mivel okos: hanem határtalan tanyaságuk, miből csak is maró éhség bírja felverni.

Különb előszeretettel viselkedik csip-és libacsapanyira, annyira, hogy ily izle-letes pecsenye kedvéért megtámadja termé-zését, szók megfedekezé óvatosságáról is s a baromfi-udvarról az emberek személtáira cikap egy-egy tapasztalásnak, mely reménylő bősésként. Jaj azután az olyan baromfi udvar-nak hova egyszer oda kapott, mivel ép úgy, mint a héja elát oda naponként, még je-dig oly pontosságal mindig ugyanazon idő-ben, hogy e tulajdona miatt inkább beilene-riek némely kisváros toronyórája igazgatógá-nak, mint hazánkban, ily szeltemen groma-uta szókott déli izemértékről a harangzón. Ezen tulajdonsága miatt szók ellenségét szerzett magának; különösen a falszi gaz-daasszonyok vannak elkeresve ellene s mi persze nagy védelemre szorítók, mert akár mit is mondunk, csak még sok tekintetben enged a háziy nevének s illődióba veszi a nagy szárnyas zsírványt, a mely annyit boszus orát okoz nevének.

Én sem merem megkísérteni a sok alapos passzszal szemben teljes felérre messé akarni a megátalkodott cseibevitást, hanem azt még is ki kell mondanom, hogy a haszon, mi a madár által a passzszal s által hal, legalább is egyenyszozza a csibeavadászat által okozott kárt. Ez óknál fogva csak oly vidékeken lesz érezhetőbb az általa okozott kár, hol nagyobb számban élnek az állatok, hol a károkot egy-kémmi odvarra; és esetleg térségben, ahol állat-éde adidig még erlön, mezon barangol, ká bántani.

A kánya — társaság kedvelő madár s az alföld térsén itt-ott levő kis szlász er-dősége vagy nagyobb ligetekben gyakran 20—30 pár fészket is látunk. Legrégekesebb e madarat ily helyeken észleli. Korán reggel, mikor a hajnalpár már előtötte a távoli láthatárra; és a veresbogyó halajta kellemes reggelt dalát, egy-egy barkály szorgalmasan kopogtatja és es odalát, a kákák is megszólal, a vadászok fenn a magasban hógoya búznak valamely távoli mélys felé s a fűben nyugta pilyalapat a fúrj csak akkor kéz meg: öbrölni a kánya. Egyik a mások után szlíz fel halikán, lustán s passzok: „ji, hiá” szavát hallatva csövesen repkedni körül az erdőt, mind magasabban emelkedve, míg rendre mindenik elvész szemünk elől. Ilyenkor szétszalának a térség fele, mely ked-vészet vadászterületük képezi. Ott látjuk egyenként bolyongani nagy körököt vonva. Legin-kább kedvelik lekaszárt rétek és tarlók felé levegőt vadászni. Itt 100—150 láb magasan uszik tona a léghen, míg egy gyikot vagy egere pillant meg. Gyakran leszáll és tóna sötétvá szedegeti fel a szócokékat, a csigákat s mindenféle rovar. Mivel napokon a déli órák alatt phemmi szeret, e nem az erdő árnyéka vonulva, hanem valamely buzákereszt vagy szóna földm telejére szál, hol egyenesen, mozdulatlan elszunyadoz 2—3 óra hosszat, ha nem zavarták.

Alkony felé, mikor a lémennő nap vég-sugara már csak a fák csúpjait aranyozta meg, halikán repkedni kezdi, egyenként felé szókott rédjébe, hol minden egyesnek meg van a maga fája, melyen hálni szokott. E vonulás szép időben néha késő estig tart.

* Köszönye a „Ternészet” 18-ik számból, Szerk.

mint kevésbé képzett de érzéki felfogással bíró embertársainkat.

A példaköb, ha könyvet írának sem fogynának ki, s az eddigiekből valóban következtetnünk kell, hogy létezik a törekvésben oly nemes és titkos ösztön, mely a bölcsnek nemcsak önbolgoságot, de az egész emberiség javát is szem előtt tartja, mi egyébiránt természetesen következménye a tudományos kiképzetségnek.

A nagy férfiak ösztönzetszerű meggyőződésből eredt törekvései nem egyebest irányozták, mint az anyagi és szellemi szabadság és zserűri korlátok közti kivárása, ezen ösvényen haladva meg kell győződntünk, hogy a szabadelvűség quíntessentiája, a cosmopolitismus mar rejlik.

A cosmopolita nem gyűlöli; nem gyűlölt, mert garláló ember gyűlölte, vagy szerette tudományos és közhasznú kutatásainak nem szabad, élve tudományos szakmájának az emberiség, és így ellensége számára is ényészethetlen kincseket nyújt, elmondhatatlan előnyeire az üdvözítvel: „Uram bocsás meg nekik, mert nem tudják mit mivelnek!”

A cosmopolita az összes emberiséget szeretettel karolja át, mert tudomány eredményeit az utókornak, tehát minden nemzet és vallás fiának hagyományozza, ő hasonlít a gyermekeit szerető apához, ki egy fiát sem zárja ki örökségéből.

A cosmopolita szabadelvű, mint olyan gyűlöli az anyagi és szellemi rabláncokat, s mint azok meg szétéptni igyekszik, e törekvése az egész emberiségre kiterjed.

A cosmopolita adakozó, mert a vagyon és dús jövedelmeket nem cselnak, csak eszköznek tekint, megosztja filiréit embertársaival, e példák oly általánosok, hogy e részben kétfel föl nem merülhet.

A cosmopolita vallásos, mert imádja és dicsőíti az istenséget, a természet titkai a remekműveinek ismeretére jutva, egy végtelen bölcsességről, mint örökké tartó gondviláslérlől győződött meg.

Legyünk mindnyájan cosmopoliták, azaz világpolgárok. s így valóban a haladás azon terére jutunk melyen nemcsak önmagunk, de a széles világon elterjedt összes emberiség jólétén is fogunk működni, mint ezt

már századunkban a gőzöcsök, vasutak távirádk stb. felfedezői tényleg bebizonyították. B. N.

Irodalom.

Hírlap-irodalom mindenfelé terjed; örömmel jegyezzük fel, hogy a kitűnően szerkesztett Zala-Somogyi közlöny is jövő évre már hetenként kétszer jelen meg, előfizetési ár félévle 4 ft.

Szombati lapok czim alatt egy új politikai és közgazdasági hetilap indul meg, előfizetési ár félévle 3 ft. Szerkesztője Simonyi Ernő.

A természet czimű, és Pesten megjelenő és kizárólag a művelt nagy közönség számára szerkesztett, havonként kétszer megjelenő lapra kérik fordítani olvasóink figyelmét, e mely szaktudományal és népszerű irályal iri kitűnően országsegéte elismerésben részesül Berecz Antal honfőúrunk által szerkesztett lapára félévle 2 ft.

Keresztény család czimű hetilap jelenik meg Pesten, a reform. közönség számára, a hozzánk bekül-

„Hosszas ideig tartottam egy kányát,” írja Bergé egy helyiségben, hová később két macskát is bontott. Ezek fölpadlákra tegye magát kenyéret kapják. A kánya emelt szájába sem vette lakítását. Nem sokára azonban rendszeresen elítte őket táplálékukról, és ezen irányú több annyira fokozódott, hogy a kányák ott hagyva az előbb adott hást mindennap megették a macskák szant tejet mérték kenyéret. Később el kellett távolítani a macskákat azon félelemből, hogy éhen vesznek el. Együtt létek egész ideje alatt nem evett a kánya egy falat húst sem, de azt sem engedte meg, hogy a macskák egyék meg. Lenneek egy ismerőse kertjében tartott egy szárnyascsodét közönséges kányát, ez fészék készítt és két tyúkot rakott, a melynek perzse zúpó” maradtak. Más tavaszon három tyúkot tyást tették alája, ezeket kikeltette, a fiakat nagyon féltette, de annyira töme, hogy végre is beveszték.

A barna kánya. (Hydroclitina atra. Schwarze Milau). Ez az előbbinél jóval kisebb, farka sem oly nagyon kimetszött. Testtörzse karcsúbb. Feje sűrűfekérsű, fekete karczokkal. Teste sötétbarna fekete hosszúfoltú. Farkán 9—12 szétterjesztésvilajny tarták. Csőre fekete, viaszharjtájá, labái sárgák, szemel sárgák börték.

Európaiban legközönségesebb Oroszországban. Nálunk is előjön mint vándormadár, de taválban sem oly gyakori, mint a közönséges kánya. Tartózkodási helyét rendszerint oly erdőben választja, mely fő, folyam vagy legelőből nagy patak közelében fekszik.

Röpte még könnyebb, gyorsabb és kitartóbb, mint előbb leirt fajronak. Szellemi képessége is kifejelettebb, több erélylér bír, mint amaz és így természetesen nem oly tunya. de épen oly hívtány utonál. Itán még roszabb, mennyirebb több ravaszsgággal bírva halmáról rászedi a zsákmányát tón ábólól szorát, a melynek a szó szoros értelmében fenn a légeben utját állja a mennyiben nem utána röpdek, hanem megkerüli igyekszik. A baromú udvarokat csak ritkán látogát meg, még is ritkán tekintetben kétfelnyább az előbbinél. Ő nemcsak egereket, patkányokat, hór-

csőgöt fogdos, hanem elcsipja a fiatal nyulakat, baglyokat, vakondot; s e mellett igen ügyes halász. A halakat különösen kedveli, a mint Brehm, Brechtstein, Meyer és Wolf elismerték ugyan, de még is nem tartják a halenyészésre néve károsnak, dacára annak, hogy épen ívás idején áldozai azokat leginkább.

Állításokat arra alaplják, hogy a kánya nem tudván víz alá bújni, mint csőrőtlő Harács (Haliaeetus albicilla. Seadler) és Hab-szás (Pandion Haliaeetus. Fischadler); következésképpen tekintete vehető kárt, a halak között nem is lehet. En e nézetet tévesnek tartom. Egy nyáron azon vidéken, hol akkor látktam, a közelij folyam kiáradása következtében a határon levek tavak megették halat; különösen apróbb, és közepénagságú ponty és czómpó volt a bőségen. Mint szenvedélyes horgász naponta kimentem a déli órákban (ha szép, szélescsónes idő volt) s mindig gazdag zsákmánnyal tértem haza. Sportom harmadik napján délelőtti 11 órákor egy barna kánya jelent meg s csak hamar arasztyúti czómpóval távozott. Hé, nyolcz percz múlva visszatért s ily módon halaszatát mintegy misfél órdig folytatta. E napról kezdve, 14 napon át, naponta egy pontossággal jelent meg, hogy alig egy-két percznél előbb vagy utóbb. Mindig ugyanazon irányból, s egy majorság-épület mellett, hol sok apró baromú volt, de egyszer sem tett ott látogatást. Ez idő alatt kétszer rekkendő hőséget volt és ézen láthatóan felmentek föllegzet kétségtelemondótt, hogy vihar van kitörőben, ekkor madaram sokkal korábban jelent meg, pár napon át borus szeles idő volt ép a déli órákban s ez zsákmányra nem számítá-e csak is azért mentem ki, hogy madaramra észleljem. Az nem jelent meg naponta, sőt csak kétszer megjelenttem, hogy ez okos mészár tapasztalatokból igen jól tudja, miszerint a halak közti víz felszínére csak is ekkor, szélescsónes időben jönnek fel s akkor alábukás vesztélye nélkül kaphatja el, tehát csak ekkor halász, de aztán ilykor dúsán ki is veszi adóját.

Más zslakási a természetben teljesen hasonlít a közönséges kányához.

Ősszel szivesen követi illő taválban a szántó földmíveltet a felborult barázdákól szorgalmasan szedgetve a cserébly párokat és a földig tisztá; széles csővel díszel is beéri. Fészék szalma szárazföldi lának rakja megés fára a zama, gyálak, moha, rongy és papírdarabokkal béleli ki. April végén vagy május elején 2—4 szennyes fehér, sárgás és barna foltokkal tarkított tojást, melyeket a két alát alatt kell fekt. Szárnya két fiát még darab ideig teti aztán saját erejére biza elhagyja őket és fészke környékét s fajronakival kis társaságba gyűlve barangol szanaszét. Ilyenkor gyakran láthatni őket tarlók és szántók felett egereket után leskelődni, a melyek ez időjárá fölpadlákukat köveik, miért is őszfél csak ritkán látogatók meg a baromú udvarokat. Ha vándor sólymok vesznek észre ölyvökkel egyesülten követik e a mint az zsákmányra tett szert, valóban bosszantó szemtelenséggel adig áldozik, faggatják a nemes madarat, míg az megvanya az arczánkhokodók ott hagyja prédját; nem ritkán aztán e felett összevesznek a zsvetésgekek, mely alkalommal rendszerint az egérsze ölyvnél gyávább kánya hűzása a röviddebet.

Mikor ily 5—6 álló bók kányáczsapat bajtot vesz észre, azonnal felhagy az egészrettel s elkereskedésel áldozi ezen ellenséget; azonban ő sem ment a nyugtalanitástól. A varjak szintoly határozott cslenségek, mint ő a baglyoknak s a hol elokaják, addig faggatják míg nem képtelen menekülni. Októberben nagy, néha 100—150-ból álló csapatokba gyűlve őssze, del és keletfel vonal. A telet egyiptomban tálti; nagy része azonban Spanyol-Észak-Görögországban és a dunai felelelmekeseken marad. Ha az idő nem kedvezőtlen, egyséek nálunk telelnek át és ha hideg idő áll be, ép ezek a leggyásztyesebbek a baromú udvarra nézve, mivel az éhség vállalkozókká és merészsekké teszi.

A fogságra került kánya hamar kibékül sorsával, nem követelő és foglgyársáival jól egyetértésben él, habár vannak kivételek is, a mint Brehm A. írja, ki a hamburgi állatkertben tett észleleteket.

edge
hand,
zen-
elem
-bít-
tel-
szól
cos-
észet
e ok-
-e,
-e,
egrio.
-ások
ked-
-nem
-kosa,
-ért
-klye
-naga,
-Faga-
-reire,
-hogy
-mert
-esték,
-kár
-sok
-örög
-olvaj,
-hogy
-szá-
-a kóna
-al be
-mmal
-romh
-léte,
-kár
-és
-er-
-an 20
-ebb e
-szegeli,
-és
-nemas
-szá-
-gyszó-
-ogva
-tűben
-kezd
-utan
-hik”
-ül az
-míg
-ilyen-
-ked-
-gyn-
-in-
-felett
-szá-
-nyit
-k ill
-a t-
-kon
-nem
-amely
-szál-
-vág-
-vág-
-szük
-ésnek
-okott
-k tart.

